

Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace
Vzdělávací obor:	Český jazyk a literatura
Vyučovací předmět:	Český jazyk a literatura

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně vzdělávacím procesu. Dobrá úroveň jazykové kultury patří k podstatným znakům všeobecné vyspělosti absolventa základního vzdělávání. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky svého poznávání.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Cizí jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Dovednosti získané ve vzdělávacím oboru Český jazyk a literatura jsou potřebné nejen pro kvalitní jazykové vzdělání, ale jsou důležité i pro úspěšné osvojování poznatků v dalších oblastech vzdělávání. Užívání češtiny jako mateřského jazyka v jeho mluvené i písemné podobě umožňuje žákům poznat a pochopit společensko – kulturní vývoj lidské společnosti. Při realizaci tohoto vzdělávacího oboru se vytvářejí předpoklady k efektivní mezilidské komunikaci tím, že se žáci učí interpretovat své reakce a pocity tak, aby dovedli pochopit svoji roli v různých komunikačních situacích a aby se uměli orientovat při vnímání okolního světa i sama sebe.

Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura má komplexní charakter, ale pro přehlednost je rozdělen do tří složek: Komunikační a slohové výchovy, Jazykové výchovy, Literární výchovy. Ve výuce se však vzdělávací obsah jednotlivých složek vzájemně prolíná.

Jazyková výuka podporuje komunikační kompetence, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují správně vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat a účinně i prosazovat výsledky svého poznávání.

Výuka probíhá většinou ve třídách, někdy v učebnách informatiky, neboť využíváme všech dostupných výukových programů. Výjimečně pracujeme v terénu, zejména při komunikační a slohové výchově. Český jazyk obsahuje Standardy pro základní vzdělávání Český jazyk a literatura.

Časová dotace předmětu:

6. a 7. ročník	4 hodiny týdně – 2 hodiny jazykové výchovy 1 hodina komunikační a slohové výchovy 1 hodina literární výchovy
8. a 9. ročník	5 hodin týdně – 2 hodiny jazykové výchovy 1 hodina komunikační a slohové výchovy 2 hodina literární výchovy

Jazyková výchova

V Jazykové výchově žáci získávají vědomosti a dovednosti potřebné k osvojování spisovné podoby českého jazyka. Učí se poznávat a rozlišovat jeho další formy. Jazyková výchova vede žáky k přesnému a logickému myšlení, které je základním předpokladem

jasného, přehledného a srozumitelného vyjadřování. Při rozvoji potřebných znalostí a dovedností se uplatňují a prohlubují i jejich obecné intelektové dovednosti, např. dovednosti porovnávat různé jevy, jejich shody a odlišnosti, třídít je podle určitých hledisek a dospívat k zobecnění. Cílem je naučit žáky jasně, přehledně a srozumitelně se vyjadřovat ústně i písemně, komunikovat s okolním světem. Český jazyk se tak od počátku vzdělávání stává nejen nástrojem získávání informací, ale i předmětem poznávání.

Komunikační a slohová výchova

V Komunikační a slohové výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení, číst s porozuměním, kultivovaně psát, mluvit a rozhodovat se na základě přečteného nebo slyšeného textu různého typu vztahujícího se k nejrůznějším situacím, analyzovat jej a kriticky posoudit jeho obsah. Ve vyšších ročnících se učí posuzovat také formální stránku textu a jeho výstavbu. Důraz je kladen na orientaci ve slohových stylech, na komunikační schopnosti, na rozvíjení tvořivosti a fantazie, na diskusi, na kulturu řeči, pravidla mluveného a psaného projevu.

Literární výchova

V Literární výchově žáci poznávají prostřednictvím četby základní literární druhy, učí se vnímat jejich specifické znaky, postihovat umělecké záměry autora a formulovat vlastní názory o přečteném díle. Učí se také rozlišovat literární fikci od skutečnosti. Postupně získávají a rozvíjejí základní čtenářské návyky i schopnosti tvořivé recepce, interpretace a produkce literárního textu. Žáci dospívají k takovým poznatkům a prožitkům, které mohou pozitivně ovlivnit jejich postoje, životní hodnotové orientace a obohatit jejich duchovní život. Literární výchova má za cíl humanizaci žákovy osobnosti, rozvíjení jeho citu, pochopení mezilidských vztahů, rozpoznání dobra a zla, rozvoj estetického cítění (přednes), rozpoznání literárních hodnot, podněcování žáků k četbě (aby jí dali přednost před televizními programy, videokazetami a počítačovými hrami).

Verbální i neverbální komunikace se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím Dramatické výchovy.

Předmět Český jazyk a literatura obsahuje očekávané výstupy z doplňujícího vzdělávacího oboru Etická výchova a Filmová/Audiovizuální technika pro 2. stupeň.

Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

- vedeme žáka k efektivnímu vyhledávání a třídění informací
- klademe důraz na čtení s porozuměním, práci s textem
- žáky vedeme k sebehodnocení
- žákům umožňujeme realizovat a organizovat vlastní nápady

Kompetence k řešení problémů

- motivujeme žáka k praktickým úlohám
- vedeme žáky k účasti na olympiádách a soutěžích v rámci českého jazyka (recitace)
- vedeme žáky k práci s internetem a odbornou literaturou
- zapojujeme starší žáky do příprav různých aktivit pro mladší i naopak (divadlo, literární soutěže)

Kompetence komunikativní

- chápeme jazyk jako prostředek historického a kulturního vývoje

- pochopení jazyka jako důležitého nástroje celoživotního vzdělávání
- prostředek k získávání a předávání informací
- vedeme žáky k možnosti obhájit svůj názor, k naslouchání názorů jiných
- podporujeme partnerské vztahy mezi třídami, ve třídě
- spolupracujeme s jinými školami

Kompetence sociální a personální

- využíváme skupinovou i týmovou práci
- respektujeme pravidla chování
- získáváme důvěru při vystupování na veřejnosti a ke kultivovanému projevu jako prostředku prosazení sama sebe
- organizujeme praktické exkurze
- vedeme k toleranci názoru jiných

Kompetence občanské

- rozvíjení pozitivního vztahu k mateřskému jazyku
- vedeme k samostatnému získávání informací z různých zdrojů a k zvládnutí práce s jazykovými a literárními prameny
- chápání jazyka jako zdroje pro rozvoj osobního i kulturního bohatství
- vedeme ke společné práci celý třídní kolektiv
- vedeme k zodpovědnému plnění úkolů

Kompetence pracovní

- podporujeme dramatickou výchovu a volbu povolání
- rozvíjíme pozitivní vztah k literatuře i k dalším druhům umění založených na uměleckém textu
- organizujeme praktické exkurze